

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Kipke กล่าวว่า "ความนึกคิด [Idee] ของเราที่แสดงออกในรูปของภาพยนตร์ เพียงนาทีเดียวอาจต้องใช้เวลาในการผลิตนานถึง 3 เดือน⁶" ทั้งนี้เพราะงานผลิตภาพยนตร์แต่ละครั้งจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญทั้งทางด้านวิชาการ เทคนิคและความประณีตเข้าช่วยอย่างสูง ในปัจจุบันภาพยนตร์มีกิจการทั้งขนาดเล็กลงทุนด้วยเงินไม่มาก ใช้กำลังคนจำนวนน้อย จนกระทั่งเป็นงานอุตสาหกรรมใหญ่โตที่ลงทุน และซื้อขายกันในราคานับแสนนับล้านบาท ต้องใช้กำลังคนทำงานรวมกันเป็น Team หรือคณะ ไซช่างเทคนิคจำนวนน้อย มีเครื่องจักร เครื่องยนต์ วัสดุ และอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำอย่างมากอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลงานที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด ทั้งในด้านการถ่ายทำ คุณค่า [Value] และในด้านการตลาดของชุมชน

หลักในการผลิตภาพยนตร์

คณะกรรมการภาพยนตร์สำหรับเด็กแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์โดยทั่วไปว่าคุณค่า [Value] เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สร้างภาพยนตร์ควรจะคำนึงถึงอย่างยิ่ง แม้จะรักษาค่าไม่ได้ครบถ้วนทุกอัน แต่ก็ควรถือหลักดังนี้

1. คุณค่าทางสังคม [Social Values]

ภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นแทบทุกประเภทก็จะมี ความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของชุมชนซึ่งเป็นประชาชนในแต่ละประเทศ ลักษณะของภาพยนตร์ที่สร้างอาจจะเป็นในด้านสะท้อนสภาพของสถานภาพทางสังคม มนุษยสัมพันธ์ [Human relationship] ซึ่งก็ควรจะให้เป็นที่ไปอย่างตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้ เรื่องราวที่อาจหากถึงชนกลุ่มน้อย [Minority group]

⁶Kipke, Audio-Visual Guide, September, Volume 47, 1968.

ก็ควรที่จะแสดงในรูปของบุคคล [Individual] มากกว่าที่จะแสดงเป็นส่วนรวม เช่น ชาว
 นิโกร ชนชาติยิว หรือชาวอิตาลี เป็นต้น ส่วนในด้านฐานะของบุคคลที่อาจจะมีก็ควรหลีกเลี่ยง
 ความเหลื่อมล้ำค่าสูง หรือการแบ่งชั้นของบุคคลอื่นชวนให้เกิดความรู้สึกที่ถูกเหยียดหยาม ส่วน
 ในด้านความรู้สึก เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางครอบครัว ควรที่จะแสดงในสิ่งที่เด็ก ๆ คุ้นเคยเกิดความ
 รู้สึกมั่นคง [Secure] ในความรักของพ่อแม่ที่มีต่อตน

2. คุณค่าทางการศึกษา [Educational Values]

โดยทั่วไปแล้วภาพยนตร์ชาว สารคดี และภาพยนตร์เพื่อการศึกษา มักจะมีคุณค่าทางการ
 ศึกษาอยู่แล้ว คุณสมบัติของคุณค่าทางการศึกษานั้นควรที่จะคงค่าในเรื่องอย่างสมเทศสมยล เนื้อ
 เรื่องในภาพยนตร์ควรจะให้มีความเหมาะสมกับวัย และสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน รวมทั้งสามารถ
 ที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้โดย การเผยแพร่ภาพยนตร์ต่อผู้ชมที่
 กระจายกันอยู่แถบต่าง ๆ ทั่วโลกนั้น การสะท้อนภาพเกี่ยวกับสถานที่ทั้งทางภูมิศาสตร์และประวัติ
 ศาสตร์ก็จำต้องทำตามความเป็นจริงเสมอ

3. คุณค่าทางด้านศีลธรรมจรรยา: [Moral Values]

คุณค่าทางด้านศีลธรรมจรรยา นั้นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่ผู้ผลิตภาพยนตร์ ต้องคำนึง
 ถึง ตามความเป็นจริงแล้ววัฒนธรรม จารีตประเพณีของแต่ละชนชาติย่อมไม่เหมือนกัน ผู้สร้าง
 ควรจะมีความรอบคอบเป็นพิเศษ โดยพยายามให้แนวการสร้างมีความถูกต้องตามท่านองคตอง
 ธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปด้วย ในประเทศอเมริกา ภาพยนตร์ อาชญากรรมทุก
 ประเภทถือว่าไม่เหมาะสมกับเด็ก เรื่องที่เป็นบาป [Sin] ก็ไม่ควรให้มี

4. คุณค่าทางด้านบันเทิง [Entertainment Values]

คุณค่าทางด้านบันเทิงนี้ ภาพยนตร์โดยสิ้นเชิงมีคุณสมบัติอันอยู่แล้วเป็นอันมาก เรื่อง
 ราวที่เสนออาจมีข้อเท็จจริงกับจินตนาการไปบ้าง ทั้งนี้เพราะมุ่งสร้างความสนใจksomสนอง
 ความอยากรู้อยากเห็นของผู้ชมเป็นส่วนใหญ่ ภาพยนตร์ประเภทชาว สารคดี และภาพยนตร์
 เพื่อการศึกษาอาจให้คุณค่าด้านบันเทิงน้อยลงไปบ้าง เพราะส่วนมากมุ่งเสนอข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ
 หลักหรือเกณฑ์ในการสร้างภาพยนตร์ให้มีคุณค่าด้านบันเทิงนี้ ถ้าถือหลักขอบเขตของคุณค่าทั้งทาง

สังคม ทางด้านศีลธรรม และคุณค่าทางด้านการศึกษาโดยเคร่งครัดแล้ว ก็จะไม่มียอดเสียและเป็นพิษเป็นภัยต่อชุมชนอย่างใดเลย?

นอกจากคุณค่า [Value] 4 ประการดังกล่าวที่ผู้ผลิตจะต้องจัดให้มีในการผลิตภาพยนตร์ของตนเองแล้ว ยังมีหลักการที่จะต้องยึดถือหรือหลีกเลี่ยงการประทุงของชุมชน โดยเฉพาะกรรมการที่ทำหน้าที่เซ็นเซอร์ภาพยนตร์ของประเทศด้วย

ข้อที่ไม่พึงประสงค์ในการสร้างเรื่องของภาพยนตร์

1. Maintaining Public Order

ความสงบเรียบร้อยของสาธารณชนเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง เพราะภาพยนตร์ที่ทำลายกฎหมายบ้านเมือง เช่น นักโทษหนีคุกซึ่งใช้วิธีการใด ๆ ของคน ก็อาจทำลายความรู้สึกศรัทธาของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ได้ หรือเรื่องความแตกฉานระหว่างประเทศในอดีต แลวนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ ก็อาจก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศได้เช่นกัน

2. Reflecting upon the Government or the Ruler

การสะท้อนภาพการปกครองของรัฐบาล หรือของผู้มีส่วนในการปกครองบ้านเมืองนั้น อาจจะเป็นที่ยอมรับกันในประเทศหนึ่ง แต่ไม่ยอมรับในอีกประเทศหนึ่ง เช่น ประเทศอเมริกา ประชาชนไคร้บ่อนุญาตให้ทำเรื่องช่าชั่นล้อเลียนรัฐบาล สามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลของเขา แม้จะเป็นถึงขั้นประชานิพนธ์ ซึ่งประเทศอื่น ๆ อาจทำไม่ได้ โดยเฉพาะประเทศที่มีการปกครองแบบมีกษัตริย์เป็นประมุข ภาพยนตร์ที่แสดงเกี่ยวกับเรื่องกษัตริย์ย่อมต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะอาจจะกลายเป็นเรื่องหมิ่นพระบรมเดชานุภาพได้

3. Reflecting upon a national patriot

ควรหลีกเลี่ยงการแสดงที่สะท้อนภาพเกี่ยวกับความรักชาติ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อประชาชน

⁷The National Children's Film Library Committee, The Entertainment Film for Juvenile Audiences, UNESCO, Paris, 1950

ที่ไม่มีประเทศของตนเองแต่ดินแดนที่จะมีหรือกำลังก่อสร้างชาติของตน ดังนั้น การสร้างตัวละครให้สมบทบาทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัววีรบุรุษ หรือมหาโจรคล้าย ๆ กับชีวิตของวีรบุรุษของประเทศ ก็อาจก่อให้เกิดความโกรธเคืองแก่คณะกรรมการที่ทำหน้าที่เซ็นเซอร์ภาพยนตร์ตลอดจนประชาชนทั้งหลายของเขาได้

4. National Citizens as Villians

ควรหลีกเลี่ยงการแสดงที่เอารายผิดไปจากความเป็นจริง ในการผลิตภาพยนตร์นั้นผู้ที่ทำหน้าที่เซ็นเซอร์มิใช่จะมีเฉพาะเจ้าหน้าที่ หรือกรรมการของรัฐโดยตรงเท่านั้น แต่ประชาชนผู้คนที่ทำหน้าที่รับควยโดยปริยาย การบรรยายสัตัวละครให้แสดงบทบาทต่าง ๆ เช่นแสดงเป็นชาวเม็กซิกันแก่ตัวดีทีม ๆ มีมิด และเป็นยาวคิดตัวเสมอ ชอบฆาตคนเป็นตักปลาซึ่งอาจจะนำความไม่พอใจมาให้ชุมชนที่เป็นชาวเม็กซิกันเป็นอย่างมาก ตัวอย่างที่อาจเห็นได้คือ ภาพยนตร์ของอังกฤษเรื่อง "Drums" ที่ส่งไปฉายเมืองเบงกอล และมีศรภาพ ถูกห้ามฉายเพราะชาวอินเดียในท้องถิ่นนั้นไม่ไ้เป็นอย่างที่มีในภาพยนตร์เลย

5. Religious Objection

ควรหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับหลักศาสนา โดยทั่วไปแทบทุกประเทศมักจะไม้อนุญาตให้นำภาพยนตร์ประเภทที่ขัดกับหลักศาสนาของตน นอกจากในบางกรณีที่มีการแบ่งความชอบของภาพยนตร์ อาจจะต่างกันคนละทรรศนะ ภาพยนตร์บางเรื่องจึงอาจฉายได้ในเมืองบางเมืองแทนที่จะฉายได้ทุกเมือง ทั้ง ๆ ที่นับถือศาสนาเดียวกัน ดังนั้น ผู้ที่ทำการผลิตภาพยนตร์จึงควรพิจารณาโดยรอบคอบที่จะไม่ให้ผลงานของตนล่อแหลมขัดต่อหลักศาสนาทุกศาสนา

6. Propaganda

ภาพยนตร์ประเภทโฆษณา และชวนเชื่อ ภาพยนตร์ประเภทนี้มักจะได้รับความสนใจของรัฐบาลแทบทุกประเทศ เพราะอาจมีสิ่งกระทบกระเทือนต่อการปกครองของประเทศด้วย เช่นพวกเคออร์ก้อองสนิจเยอรมัน เพราะทำการปกครองแบบสังคมนิยมประเทศสวิส มีนโยบายเป็นกลางก็พยายามป้องกันภาพยนตร์ที่โฆษณาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้สร้างภาพยนตร์ที่จะคาดการณ์ และวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าเมื่อภาพยนตร์ของตนสำเร็จแล้ว จะนำไปฉาย ณ ที่ใด

จึงจะไม่ทำให้เกิดความอสมเหตุกวดการ ถูกห้ามฉายจากคณะกรรมการเซ็นเซอร์ของแต่ละประเทศนั้น

7. Gansterism and Crime

ภาพยนตร์ประเภทแก๊ง และอาชญากรรมมีหลายประเทศไม่ยอมรับให้ฉายได้ ถ้าจำเป็นก็อาจปล่อยออกสู่สายตาประชาชนจำนวนน้อยที่สุด บางตอนที่อาจตัดทอนรายละเอียดก็ควรกระทำเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะภาพยนตร์ประเภทนี้มีอิทธิพลต่อผู้ชมเป็นอันมาก โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่ชอบเลียนแบบการแสดงในภาพยนตร์ ฉะนั้น ผู้สร้างภาพยนตร์จึงควรหลีกเลี่ยงการสร้างภาพยนตร์ประเภทนี้เสีย

8. Unnecessary Brutality and Roughness

ผู้สร้างภาพยนตร์ควรหลีกเลี่ยงภาพยนตร์ประเภทโหดร้ายทารุณ และหยาบคายโดยไม่จำเป็น เพราะบทภาพยนตร์ที่ทารุณเกินไป เหตุขมก้อให้เกิดความหวาดเสียวแก่ผู้ชมโตภาพยนตร์ตอนอื่น ๆ ที่มีแนวคล้ายกันกับเรื่องดังกล่าวควรจะตัดหรือทอนให้สั้นลงด้วย ในประเทศอังกฤษ ชมรมกวดการชั้นมาก โดยเฉพาะการทรมานสัตว์อย่างโหดร้ายทารุณ จะไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการฉายเลย

9. Offense against third states

ควรหลีกเลี่ยงภาพยนตร์ที่จกกันหรือกการ และบิคท่านองคองธรรมของประเทศคณะกรรมการระหว่างประเทศอ่าวว่า นับเป็นจุดสำคัญเป็นพิเศษที่จะต้องชจคภาพยนตร์อันเป็นอันกรายกจจใจ ทั้งหลาย เช่น บทบาทตามกอนาจาร อาชญากรรมที่นำกอวินาสยคสของ หรือภาพยนตร์ที่กแควสร้าง ความชคเคองแกคชม เป็นค่นวอในค่านชอเสียง และเกียรคยคของประเทศชาติ หรือแสดงการชคแยงคอกคชอบังคัมหรือระเบียบที่ชงคคคปฏิยคคกัน ที่ผู้สร้างภาพยนตร์ควรหลีกเลี่ยง เพราะไม่เป็นคอดีอย่างโรเลยในทุก ๆ ค่าย⁸

⁸Harley, John Eugene, World Wide Influences of the Cinema, 1940

ข้อหลักเรื่องดังกล่าวมาทั้งหมด จัดเป็นข้อพิจารณาของผู้สร้างภาพยนตร์ โดยทั่วไปที่ควรพยายามให้ผลงานของตนมีขอบเขตน้อยที่สุด และให้โดยงานที่เหมาะสมกับคุณลักษณะกับความรู้ เพศ วัย และตามความมุ่งหมายที่หวังด้วย

คุณค่า หรือ ประโยชน์ของภาพยนตร์

Hartley กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการศึกษานั้น ท่องการในแง่บุคคลมีความเจริญงอกงาม [Growth] ในทุก ๆ ด้าน พยายามให้มีความนึกคิดที่จะสร้างสรรสังคมและมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข⁹ ส่วนสังคมนั้นก็มโนทัศน์ที่จะกำหนดหนทางให้แก่บุคคลมีความรู้ความสามารถที่จะมองปัญหา และรู้จักวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างชาญฉลาด¹⁰ ดังนั้น ถ้าจะมีปัญหาถามว่า ภาพยนตร์มีส่วนช่วยผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของสังคม เช่น สถานภาพของเพื่อนมนุษย์ มนุษย์สัมพันธ์จะใดหรือไม่ ? ภาพยนตร์จะช่วยประชาชนในทุกสังคมมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีหรือไม่ ? ภาพยนตร์จะช่วยให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในด้านเทคนิค วิชาการ และสร้างทัศนคติในสิ่งต่าง ๆ ที่มุ่งหวังจะใดหรือไม่ ?

Will H. Hays กล่าวว่า บทบาทของภาพยนตร์ที่มีต่อสังคม ไม่ว่าจะจะเป็นภาพยนตร์ประเภทใดก็ตาม แม้จะเด่นหรือค่อนข้างเด่นในทางศิลปะ [Arts] อันเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของภาพยนตร์ประเภทต่าง ๆ ก็ตาม ก็จะสามารถสะท้อนภาพใหญ่ของโลกเห็นสังคมในแง่มุมต่าง ๆ อย่างแจ่มแจ้ง เช่น แหองส้อม แหองโรกภัย การกิจ และการปฏิบัติงานของแพทย์ สภาพความคิรนของประชาชนที่ทองต่อสู้กับสังคมที่ยุ่งเหยิง ทั้ข้อนในยุคราชาธิปไตย¹¹

⁹Harley, William H., Film and Education, Philosophical Library, New York, 1948. P.145

¹⁰Charles Scriber's Sons, Conclusion and Recommendation, New York 1934, p.7

¹¹Will H. Hays., in his Annual Report to the Motion Picture Producers and Distributors of America, Inc., March, 1939. p.2

จากรายงานของ Moyne ได้ให้ข้อสังเกตว่า ภาพยนตร์ในปัจจุบันเป็นวิธีการที่จะนำคุณประโยชน์ทั้งทางกานวิชาการ และบันเทิงแก่มหาชนอย่างกว้างขวางเห็นได้ชัดจากข้อเขียนของ Samuel Goldwyn ที่กล่าวว่า "หนังสือที่เช่นเรื่อง Gone With the Wind ที่มีย่านขายเป็นจำนวนถึง 8 แสนเล่ม (มีคนอ่านประมาณ 2 ล้านคน) ถ้านำไปแสดงเป็นละคร จำนวนผู้ดูอาจมีถึง 2 ล้านคน แต่ถ้านำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ที่คิดแล้ว จะดึงดูดผู้ชมได้ถึง 100 ล้านคน แสดงว่าภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนที่มีอาณาเขตของประโยชน์อย่างกว้างขวางที่เครื่องมืออื่น ๆ ทำได้เท่าเทียมโดยยาก¹²

ในค่านสร้างสรรความเจริญให้แก่ประเทศชาติ ภาพยนตร์ก็มีบทบาทอย่างสำคัญมากดังวิธีการของ Mr. A. J. Patel ชาวอินเดีย ผู้มีอาชีพเป็นช่างภาพ และเป็นบุคคลชั้นนำในวงการภาพยนตร์ของ Bombay ได้ให้สัมภาษณ์ ณ เมือง ลอสแอนเจลิสว่า เพราะอินเดียมีภาษาหลักถึง 12 ภาษา มีภาษาท้องถิ่น 300 ภาษา การให้วิทยุ และหนังสือพิมพ์ไม่อาจจะเข้าถึงประชาชนเป็นจำนวนล้าน ๆ คนได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาพยนตร์เงียบ [Silent Film] เป็นเครื่องช่วยโดยทำคำมือสนทนา หรือบทบรรยายเป็นภาษาท้องถิ่นต่าง ๆ ในผู้ฉายภาพยนตร์ไว้อธิบายแก่ผู้ชม ซึ่งนับว่าประโยชน์แก่ชาวอินเดียทั้งทางกานการศึกษา และบันเทิงเป็นอย่างมาก ตัวอย่าง ภาพยนตร์ที่น่าออกฉายก็มี เช่น ประเภทศาสนากรรมของประเทศไทยต่าง ๆ ของโลก เป็นต้น ซึ่งภาพยนตร์เหล่านี้ บางครั้งก็ทำการฉอกลื่นในประเทศอื่นเดียนั้นเอง ด้วยวิธีนี้ทำให้เขาสามารถเข้าถึงประชาชนนับจำนวนล้าน ๆ คน ซึ่งไม่เคยมีผู้ใดสามารถทำเช่นนั้นมาก่อนเลย¹³

¹²Goldwyn, Samuel, "What's the Matter with the movies?" The New York Times Magazine, November 29, 1936

¹³From an Interview in the Los Angeles Time, July 3, 1939

คุณประโยชน์ของภาพยนตร์มีค่าจากที่อยู่ที่เฉพาะเรื่องราวของประชาชนภายใน ประเทศเท่านั้น แต่ขยายวงกว้างไปถึงเรื่องราวของต่างประเทศด้วย ภาพยนตร์จะเป็นสื่อกลางที่เสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศโดยปกติ จากมติของ Federal Assembly แห่ง Swiss Federal Council ที่ออกในเดือน กรกฎาคม ปี 1937 กล่าววาทะภาพยนตร์ เป็นสื่อกลาง [Medium] สำคัญอย่างพิเศษในด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมใหม่ ๆ อันอาจกล่าวได้ว่า ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างชาติ ให้มีความกระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะเป็นหนทางหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นนานาชาติให้ทราบปัญหาของประเทศตน เพื่อขอความร่วมมือช่วยเหลือต่อไป ซึ่งผลที่เกิดขึ้น ก็คือสันติระหว่างมนุษยโลก ดังคำกล่าวของ Hays ที่ว่า

"When men understand each other , they do not hate, and when they do not hate they do not make wars."¹⁴

ส่วนในประเทศไทยเรานั้น ภาพยนตร์ระหว่าง หน่วยงาน ต่างแสดงให้เห็นความสำคัญของ ภาพยนตร์ที่มีส่วนในการเผยแพร่กิจการ เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างราษฎร กับราชการ ตลอดจนด้านการศึกษาประเทศ "ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ทันสมัยที่สุดที่ ิชนพรหลายที่สุดและให้ประโยชน์ สูงสุดในโครงการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากภาพยนตร์สามารถเรงเร้าอารมณ์ และจิตใจของประชาชน ให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และทั้งยังเป็นทำให้การศึกษาแก่ประชาชนใหม่บังเกิด ความรู้ และมีความคิดริเริ่มในการทำงานอีกด้วย"¹⁵

ในด้านการศึกษา โดยทั่วไปภาพยนตร์จะเป็นสื่อกลางที่จะสร้างประสบการณ์ [The Film as mediated experien-ใหม่ ๆ ตลอดจนทัศนคติและความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจ ให้พัฒนา และเจริญงอกงาม จากการวิจัยของ Wittice และ Fowlkes ที่ทำการ วิจัยร่วมกันพบว่าภาพยนตร์จะช่วยสร้างความเข้าใจให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้น และนักเรียน สามารถจำบทเรียนที่ครูสอนได้นานกว่าการเรียนการสอนแบบบรรยาย¹⁶ ภาพยนตร์สามารถสอน

¹⁴ Will Hays, Cinema Progress, August, 1937. p.5

¹⁵ ภาควิชาศิลปกรรม ทัศนศึกษาไทยอเมริกัน "การใช้อยุปกรณ์ทัศนศึกษาในโครงการพัฒนาชุมชน" งานเลขที่ 1221 พฤศจิกายน 2506 หน้า 1

¹⁶ Wittich, W.A., and Fowlkes, John Guy, Audio-Visual Path to Learning, New York, Harper and Brothers, 1946

ประกอบบทเรียนโคแทมทุกแขนงวิชา เป็นต้นว่าในวิชาสังคมศาสตร์ การอ่าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ศิลปะ ชุทธิง พหุนามย จิตวิทยา การเมือง ตลอดจนการแนะแนว และ การเรียนที่คงใจการสาธิต [Demonstration] เชนงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมซึ่งภาพยนตรสามารถแสดงการทำงานของเครื่องจักรว่าทำงาน และหยุดทำงานได้อย่างไร ? แสดง ส่วนต่าง ๆ ภายในเครื่องจักรว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้าง ? เป็นต้น ซึ่งภาพยนตรจะช่วยให้ ผู้เรียนมีความเข้าใจเป็นอย่งดี ถึงแม้ในบางกรณีที่ผู้เรียน เรียนไม่ทันเพื่อนก็อาจหาโอกาส เรียนด้วยตนเองโดยวิธีฉายภาพยนตรดูซ้ำอีกได้

ภาพยนตรมีคุณค่าในทางการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งถ้านำมาสรุปเป็นข้อ ๆ จะได้ดังนี้

1. ตามหลักจิตวิทยา แสดงสว่างบนจอทามกลางความมืด ย่อมก่อให้เกิดความสนใจ
2. ภาพยนตรที่ฉายปร ะกอบบทเรียนจะทำให้ให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น และยังช่วยเร้าความสนใจไปยังอุปกรณ์อื่น ๆ ด้วย
3. ภาพยนตรการศึกษาจะช่วยให้ ให้นักเรียนมีความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง[True Concepts] มากขึ้น
4. แม้จะใช้เวลาเพียงเล็กน้อย แต่นักเรียนก็ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง ก็จะสามารถเห็นภาพทั้งสี่ หรือห้าตัว และได้ยินเสียงในเวลาเดียวกันด้วย
5. ภาพยนตรช่วยให้นักเรียนจำบทเรียนได้นาน เพราะผู้สร้างภาพยนตรยอมจัด ทาวิธีการที่เหมาะสมที่จะผลิตภาพยนตรโดยอาศัยพื้นฐานการ เรียนที่ที่ดีที่สุด
6. ภาพยนตรจะช่วยให้นักเรียนมีความคิดค่อเนื่อง โดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ
7. ภาพยนตรช่วยเสริมสร้างความจริงของอกงามเกี่ยวกับความหมาย [Meaning] ของสิ่งต่าง ๆ ทั้งนี้ ภาพยนตรย่อมจะช่วยให้นักเรียนจำและรู้ศัพท์มากขึ้นด้วย
8. ภาพยนตรจะช่วยระบอบของการสอนแก่ครูควยว่านักเรียนมีจุดอ่อนที่ใด และครู ควรจะปรับปรุงการ เรียนการสอนอย่างไรบ้างจึงจะได้ผลดีขึ้น
9. แม้การรับรู้และความเข้าใจของนักเรียนอาจแตกต่างกันบ้างแต่ภาพยนตรก็เป็น เครื่องช่วยสอนที่ดีที่สุดที่จะให้ประสพการครั้งแรกแก่เด็กนักเรียนและทำให้ บทเรียนมีชีวิตชีวา มากขึ้นด้วย

10. ภาพยนตร์ ช่วยการสอนเป็นที่น่าสนใจของวงการศึกษารวมไป เพราะภาพยนตร์ที่เคลื่อนไหวจนจอเปรียบเสมือนเป็นการสาธิตให้นักเรียนได้ดูอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ด้วยเทคนิคในการถ่ายทำก็อาจขยายภาพบางตอนให้โตขึ้นจนสามารถมองเห็นได้เด่นชัดเจามากขึ้นด้วย¹⁷

ข้อเสนอแนะในการผลิตภาพยนตร์ เพื่อการศึกษา

เพื่อให้ภาพยนตร์ที่ผลิตมีคุณภาพมากที่สุด ผู้สร้างภาพยนตร์การศึกษาควรคำนึงงานโดยคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

1. ภาพยนตร์เพื่อการศึกษาควรสร้างเพื่อชุมชนประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือระดับใดระดับหนึ่ง โดยเฉพาะ [Homogeneous] ไม่ควรผลิตภาพยนตร์ที่หวังให้ประโยชน์แก่ชุมชนทุกคนโดยไม่มีที่จำกัด
2. เนื้อหาภาพยนตร์ควรจะเป็นเรื่องเดียวกัน ไม่นำเอาเนื้อหาหลายเนื้อหามาปะปนรวมในม้วนเดียวกัน เพราะนาน ๆ ครั้งเท่านั้นที่ครูผู้สอนจึงจะใช้ภาพยนตร์ประเภทนี้ในการสอน
3. Title หรือชื่อเรื่องควรจะแจ่มแจ้งพอที่จะนำใจครูเขาใจเนื้อหาของภาพยนตร์ได้ล่วงหน้า เพราะถ้าเป็นชื่อที่เข้าใจยากจะทำให้ขาดความสนใจ ทางที่ดีควรใช้คำสั้น ๆ เข้าใจได้ง่าย ๆ จะเหมาะกว่า
4. ภาพยนตร์ควรจะสอนบทเรียนที่มีประโยชน์และสอดคล้องกับหลักสูตรด้วย
5. ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้น เพื่อหวังผลในการโฆษณากิจการของผู้ผลิต ควรจะจัดไว้ทางภาคกับเนื้อหาภาพยนตร์โดยไม่ควรปะปนกัน
6. ภาพยนตร์การศึกษาควรจะให้จบลงในม้วนเดียว ถ้าจำเป็นก็ไม่ควรเกิน 2 ม้วน ระยะเวลาฉายภาพยนตร์ควรอยู่ระหว่าง 10 ถึง 15 นาที และไม่ควรเกิน 20 นาที¹⁸

¹⁸ Ibid. p. 52-53

ขอเสนอแนะถึงกล่าวมาข้างต้น ฉายูสร้างภาพยนตร์ ยอมรับและสามารถปฏิบัติได้แล้ว
 ภาพยนตร์ที่สร้างควรจะได้รับคำสื่ และให้การยอมรับตลอดจนสร้างควมประทับใจแก่ผู้ชม
 เป็นอย่างมากโดยแน่นอน

ข้อจำกัด [Limitation] ของภาพยนตร์

แม้ภาพยนตร์จะมีข้อประโยชน์ต่อผู้ชมทั้งในท้องเรือนและประชาชนทั่วไปเป็นอันมาก
 แต่ภาพยนตร์ก็อาจมีข้อจำกัดอยู่บางประการที่กลายเป็นอุปสรรคแก่ผู้ผลิตและผู้ใช้ดังต่อไปนี้

1. ในด้านราคา ภาพยนตร์ต้องมีการลงทุนในครั้งแรกค่อนข้างสูง เพราะเครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุในการผลิตมีราคาแพง การสร้างภาพยนตร์ที่ดี ย่อมต้องมีการลงทุนมากดังนั้น ย่อมมีผลสะท้อนไปถึงการจำหน่าย ซึ่งผู้ซื้อจะต้องซื้อด้วยราคาสูง
2. การชำรุดและเสื่อมสภาพ ภาพยนตร์ที่ชำรุดย่อมไม่เหมือนกับวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ชำรุด เพราะการฉีกขาดของหนังสื่อ ความเก่าแก่ของหุ่นจำลอง ของแผนที่ หรือลูกโลก ก็ยังคงใช้การได้ดีกว่าภาพยนตร์ที่ชำรุดแฉวมัก
3. ภาพที่เคลื่อนไหวในจออาจรวดเร็วเกินกว่าผู้ชมจะดูได้ทัน (เว้นไว้แต่จะแก้ปัญหาด้วยการฉายช้า ๆ กัน หรือใช้เทคนิคเข้าช่วยเช่นฉายด้วยอัตราความเร็วกว่าปกติก็จะได้ภาพที่เคลื่อนไหวช้ากว่าปกติ [Slow Motion])
4. ภาพยนตร์ไม่อาจแสดงการกระทำบางอย่างได้โดยละเอียดเหมือนความนึกคิด หรือเหมือนคำพูดทุกอย่างได้
5. ปริมาณของภาพยนตร์ที่ผลิต บางครั้งมีจำนวนน้อยอาจไม่พอเพียงกับความต้องของผู้ใช้ นอกจากจะจัดระบบการใช้แบบหมุนเวียน เป็นอย่างดีเท่านั้น
6. ผู้ใช้ภาพยนตร์อาจขาดความรู้หรือขาดเทคนิคในการใช้ภาพยนตร์ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ชม เช่น ครูที่ต้องการใช้ภาพยนตร์ประกอบการสอน แพทย์หาเทคนิคในการใช้ควรจะมีขั้นตอนการ [process] ที่ถูกต้องอย่างไรม้าง ซึ่งผลที่ได้อาจไม่สมรรถเท่าที่ควร (แต่วิธีการแก้ปัญหาอาจจัดการอบรมให้คำแนะนำถึงวิธีการใช้ที่ถูกต้องในผู้ที่ใช้ภาพยนตร์ได้)

ประเภทของภาพยนตร์โดยทั่วไป

นับตั้งแต่ได้มีการประดิษฐ์คิดค้นภาพยนตร์แต่เริ่มแรกจนเกือบจะสมบูรณ์ในปี 1895 แล้วภาพยนตร์ก็ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขมาโดยลำดับทั้งทางด้านเทคนิคในการถ่ายทำ และทางด้านศิลปจนกลายเป็นภาพยนตร์ทุกหรือมีเสียงในฟิล์มในปี 1929¹⁹

ปัจจุบันนี้ภาพยนตร์มีอยู่หลายประเภทด้วยกันขึ้นอยู่กับว่าจะแยกประเภทโดยถือสิ่งใดเป็นหลัก เช่น ถือตามขนาด ตามสี เสียง มีติ หรือ ตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ เพราะถ้าถือตามขนาดก็ได้อีกภาพยนตร์ขนาด 70 มม., 35 มม., 16 มม., และ 8 มม. ถ้าแบ่งตามสีก็มีขาวดำ และสี [Color film] ซึ่งมีทั้งสีขอม และสีธรรมชาติ ถ้าแบ่งตามเสียงก็ได้อีก ภาพยนตร์เงียบ [Silent film] และภาพยนตร์เสียง [Sound film] ในด้านมิติอาจจะแบ่งได้ เป็น 2 ประเภท คือภาพ 2 มิติ คือ ภาพยนตร์ที่เราดูเป็นประจำทุกวันนี้ กับภาพยนตร์ 3 มิติ ซึ่งต้องใช้แว่นโดยเฉพาะสวมดู สามารถมองเห็นความลึกได้อย่างเด่นชัด²⁰ ส่วนภาพยนตร์ที่แบ่งตามวัตถุประสงค์มีอยู่หลายประเภท แต่ถ้าสรุปรวมแล้วจะได้อีก 5 ประเภทดังนี้คือ

1. ภาพยนตร์บันเทิง [Entertainment Film]²¹

ภาพยนตร์ประเภทบันเทิงมักจะได้รับคามนิยมและรู้จักกันดี เพราะมุ่งหมายให้ความบันเทิงต่อผู้ชมโดยตรง ส่วนมากมักจะเช่าฉายตามโรงภาพยนตร์ เพื่อเก็บค่าดูจากผู้ชมหรือให้เช่าออกฉายนอกสถานที่ ภาพยนตร์ประเภทนี้ทั้งขนาด 35 มม. และ 16 มม. ส่วนมากดำเนินการฉายนอกสถานที่นิยมใช้ 16 มม. เพราะสะดวกในการขนย้ายอุปกรณ์ สถานที่ที่อาจนำไปฉายได้ เช่น ตามโรงเรียน วิทยาลัย โบสถ์ สถานบันเทิงต่าง ๆ หรือแม้ในบ้านของคนเอง ภาพยนตร์บันเทิงส่วนมากมีความยาวตั้งแต่ 5,000 ถึง 160,000 ฟุต ใช้เวลาฉาย

¹⁹ Lods, Jean, Professional Training of Film Technicians, Series Series of Studies published by UNESCO, 1951, p.13

²⁰ สนั่น ปัทมะทิน, ถ่ายทำภาพยนตร์, จุฬาลงกรณ์, 2506, หน้า 25-29

²¹ "Motion Picture", Collier's Encyclopedia, p.216, 1958

2 ถึง 3 ชั่วโมง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความสำคัญของเนื้อเรื่อง ผู้แสดง และเงินที่จะลงทุนในการผลิตภาพยนตร์

2. ภาพยนตร์ข่าว [Newsreel Film]²²

ภาพยนตร์ข่าวเป็นภาพยนตร์ที่เสนอข่าวสารแก่ประชาชนในระยะเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การถ่ายทำอาจทำได้ในทันทีของผู้สื่อข่าวจะต้องทำการแข่งขันการหาข่าวกับหนังสือพิมพ์ข่าวประจำวันด้วยเพื่อจะได้อาสาสมัครเป็นคนแรก

ภาพยนตร์ข่าวส่วนมากจะนำออกฉาย 2 ครั้งใน 1 สัปดาห์ คือ ข่าวสด และสรุปข่าว ส่วนเฉลี่ยของฟิล์มที่ใช้ประมาณ 600-700 ฟุต ปัจจุบันภาพข่าวทางโทรทัศน์นั้นบริษัทวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ มักเป็นผู้ผลิตขึ้นและทำการออกฉายในวันเดียวกันกับวันที่มีข่าวนั้น หรือฉายในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

3. ภาพยนตร์เพื่อการศึกษาศึกษา [Educational Film]²³

คือภาพยนตร์สำหรับให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไปดำเนินเป็นภาพยนตร์ใช้สอนวิชาเฉพาะหรือประกอบการสอนในห้องเรียนเรียกว่า Instructional Film หรือ Classroom Film ถ้าใช้ฝึกอบรมมีทักษะ [Skill] ในการใช้เครื่องมือบางอย่างที่เรียกว่า Training Film แต่ถ้ามุ่งความรู้ทางเทคนิค โดยเฉพาะเราเรียกว่า Technical Film ฟิล์มที่ใช้ในการถ่ายทำส่วนมากเป็นฟิล์ม 16 มม. ในปัจจุบันบริษัทผลิตฟิล์มภาพยนตร์และบริษัทผลิตกล้องถ่าย เครื่องฉายกำลังปรับปรุงการผลิตฟิล์มกล้องถ่ายและเครื่องฉายขนาด 8 มม. มาใช้เพื่อแพร่หลาย เราเรียกว่าฟิล์ม 8 มม. พิเศษ [Super 8 film]

4. ภาพยนตร์สารคดี [Documentary Film]²⁴

ภาพยนตร์สารคดีเป็นภาพยนตร์ที่บันทึกเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ เช่น

²² Ibid.

²³ Summer, W.L., Visual Methods in Education, Physical Library, New York, 1956.

²⁴ Ibid

เรื่องราวที่เป็นจริงล้วน ๆ ภาพยนตร์ประเภทนี้มักสะท้อนสภาพความเป็นไปเกี่ยวกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในระบายนั้น ๆ บางครั้งเนื้อหาของมันมักจะแสดงความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ปรัชญาของสังคม และพร้อมทั้งสอดแทรกความบันเทิงลงไปด้วยเล็กน้อย ถือว่าภาพยนตร์สารคดี เป็นภาพยนตร์ที่มีความเป็นอิสระในตัวเองอย่างแท้จริง เห็นได้ชัดจากการถ่ายทำที่ใสสภาพจริง ๆ จากชีวิตจริงล้วน ๆ เช่น ภาพยนตร์การท่องเที่ยว เรื่องราวของธรรมชาติ (บางทีอาจถือว่าเป็นภาพยนตร์การศึกษา Educational Film) ควบแต่อาจจัดเป็นความมูประกอบไม่ใช่อการศึกษาเฉพาะล้วน ๆ) ส่วนมากเป็นภาพยนตร์ 16 มม. เวลาที่ฉายไม่ควรเกิน 30 นาที

5. ภาพยนตร์โฆษณา [Advertising Film]²⁵

เป็นภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อโฆษณาชักจูงให้คนซื้อสินค้าของคน ถ้าโฆษณาสินค้าโดยตรงเรียกว่า Advertising Film ถ้าโฆษณาโดยอ้อมเพื่อหวังผลให้คนนิยมเรียกว่าภาพยนตร์การค้า [Commercial Film] ถ้าฉายตามโรงภาพยนตร์ส่วนมากเป็นขนาด 35 มม. ถ้าฉายทางวิทยุโทรทัศน์มักใช้ขนาด 16 มม. ความยาวของภาพยนตร์มักไม่แน่นอน เพราะอาจฉายโดยนับเวลาเป็นนาทีไปจนถึงนาทีหรือ 1 ชั่วโมง

การวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานหรือวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการหรือสถานอื่น ๆ ในประเทศไทยยังไม่เคยมีผู้ทำการศึกษามาก่อนเลย แต่ก็มีผลการศึกษาและวิจัยของชาวต่างประเทศที่ทำเกี่ยวกับเรื่องของการผลิตภาพยนตร์อยู่บ้างคือของ John W. Mitchell²⁶

²⁵ สนั่น ปัทมะพิน, ถ่ายทำภาพยนตร์, เวทีสาธิต วังบูรพา, พระนคร, 2506

²⁶ Mitchell, John W., Studies in Education 1952, School of Education Indiana University, Bloomington Indiana.

ในหัวข้อว่า "A Survey of the Motion Picture Production Activities of selected Universities" โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบ และลักษณะของการผลิตภาพยนตร์ วิวัฒนาการ ความมุ่งหมาย และการบริหารงานของหน่วยผลิตภาพยนตร์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 30 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยผลิตภาพยนตร์ที่มีต่อการศึกษามหาวิทยาลัยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยที่ทำการผลิตภาพยนตร์ เพื่อการศึกษาเป็นอันดับที่หนึ่งเท่านั้น ซึ่งเนื้อหาของภาพยนตร์ที่ผลิต อาจจะมี ความเกี่ยวข้องกับสังคม เช่น กีฬา ศาสนา เรื่องราวระหว่างประเทศ เป็นต้น แต่ก็จะต้องมีลักษณะที่เน้นหนักไปในด้าน การศึกษาคือ ภาพยนตร์ที่ผลิตจะต้องถือเป็นหน้าที่อันดับแรกของหน่วยผลิต ส่วนขบวนการ ผลิตแทบทั้งหมดก็จะต้องกระทำเองโดยหน่วยผลิตภาพยนตร์นั้น ๆ ด้วย

การวิจัยสรุปย่อได้ดังนี้

1. หน่วยงานผลิตภาพยนตร์ของมหาวิทยาลัยมักจะตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ เพราะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถบันทึกเป็นภาพยนตร์ได้มาก ทั้งวิธีทางการเรียนการสอน ก็พร้อมมูล
2. หน่วยงานภาพยนตร์ส่วนมากมีกิจการไม่ใหญ่โต มักจะรวมอยู่ในแผนกโสตทัศนศึกษา ของมหาวิทยาลัย หน่วยใดที่เน้นหนักในด้านการศึกษา [Training] มักจะรวมอยู่ใน แผนกศิลปการละคร [Dramatic Arts] หรือไม่ก็จัดตั้งเป็นแผนก [Division] ของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ
3. หน้าที่ส่วนมากของหน่วยผลิตภาพยนตร์ ก็คือ ช่วยมหาวิทยาลัยในด้านการสอน การวิจัย และในด้านแปลความ [Interpretation] ตลอดจนในด้านการบริการ [Service]
4. ปริมาณการผลิตของภาพยนตร์แต่ละหน่วย เฉลี่ยแล้วมีประมาณ 2-24 เรื่องใน 1 ปี เป็นภาพยนตร์เสียงประมาณ 81 เรื่องใน 1 ปี (ซึ่งมีทั้งประเภทข่าวคำ และสี) นอกจากนี้ยังมีภาพยนตร์อื่น ๆ ที่ผลิตขึ้นเพื่อการศึกษาแก่นักว่า ฝึกหัด และภาพยนตร์ที่ออกโทรทัศน์ อีกมากแต่ไม่นับรวมเข้าด้วย เพราะถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่ยังไม่สมบูรณ์

5. ความมุ่งมั่นในการผลิตภาพยนตร์ส่วนมากมีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย และชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่ เนื้อหาที่ผลิตกว้างขวางเพราะผลิตขึ้นเพื่อชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6. แม้ว่าการผลิตภาพยนตร์จะเป็นไปในสถานะที่จำกัด แต่ก็สามารถให้เช่าและจำหน่ายได้หลาย มีการโฆษณา และเผยแพร่ภาพยนตร์ที่ผลิตต่อประชาชนทั้งทางจอทิววารสาร และทางหนังสือพิมพ์

7. ในค่านงงบประมาณที่ใช้ในการผลิต โดยส่วนรวม มีจำนวน 56 เปอรเซ็นต์ของเงินทั้งหมดที่ได้รับจากงบประมาณส่วนกลาง 22 เปอรเซ็นต์ได้รับจากการจำหน่ายภาพยนตร์ ที่ผลิต และจากค่าเช่าบีมจากเอกชน หรือสถาบันทั่ว ๆ ไป และอีก 22 เปอรเซ็นต์ได้รับจากรายได้อื่น ๆ ที่ไม่ใช่จากมหาวิทยาลัย

8. บุคลากร หรืออัตรากำลังคน นั้นมีตั้งแต่จำนวน 1 คนถึง 22 คน ในบางหน่วยงานเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ เป็นบุคคลชั้นต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวิชาการ [Academic] แต่บางแห่งก็มีบุคคลที่อยู่ในวงการศึกษามีตั้งแต่ชั้นปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี ทุกคนที่ทำหน้าที่ผลิตภาพยนตร์ เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกหัดอบรม และมีประสบการณ์ในด้านนี้มาแล้วทั้งสิ้น

9. เงินเดือนหรือรายได้ รายได้ของบุคคลที่ทำงานในหน่วยผลิตภาพยนตร์มีความสัมพันธ์เล็กน้อยกับงานในหน้าที่ที่ทำ และค่าจ้าง หรือนำเงินจ่านาย

10. ในทางคามการศึกษา มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งบรรจุวิชาการผลิตภาพยนตร์ลงในหลักสูตร และมีการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง มีมหาวิทยาลัยที่ตั้งหน่วยสำหรับฝึกอบรมนักศึกษา และสนับสนุนให้นักศึกษาได้ผลิตผลงานด้วยตนเอง